

Ulla-Stina Millton
Ulla-stina.millton@vargarda.se

Utbildningsdepartementet

Svar på remiss av betänkandet **Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap (SOU 2026:4)**

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner upprättat remissvar.

Sammanfattning av ärendet

Vårgårda kommun ställer sig bakom förslagen i betänkande för bättre förutsättningar för rektorerna inom skolväsendet.

Att rektorer har en avgörande betydelse för utbildningens kvalitet, för lärarnas möjlighet att bedriva undervisning och för barns och elevers lärande är ett av de ställningstagande som beskrivs i betänkandet samt att rektorn ska ges goda förutsättningar för sitt viktiga uppdrag.

Vårgårda kommun ställer sig bakom bedömningen i betänkandet att rektorsuppdraget är komplext och rollen som pedagogisk ledare kan vara svår att förverkliga samt att rektorns roll har förändrats över tid, bland annat till följd av utökade ansvarsområden.

Bakgrund beskrivning av ärendet

Nedan ger kommunen sin bedömning av förslagen

Synpunkter på förslaget

7.1.1 Rektorns pedagogiska ledarskap ska definieras i skollagen

Vårgårda kommun ställer sig bakom förslaget att det pedagogiska ledarskapet bör definieras enligt nedan:

”Pedagogiskt ledarskap handlar om att ta ansvar för undervisningens kvalitet och för förskolans och skolans läroprocesser. Detta ansvar kan inte utövas på avstånd, eller enbart via andra ledningsfunktioner, utan kräver att rektorn själv är nära undervisningen”

7.1.2 Rektorns ansvarsområde får inte vara mer omfattande än att rektorn kan utöva det pedagogiska ledarskapet

I utredningen beskrivs en svårighet att reglera antal medarbetare för en rektor. Detta ställer sig Vårgårda kommun bakom då det måste vara upp till varje huvudman att organisera ansvaret för de enheter som finns hos respektive huvudman. Det är positivt att det inte ska vara möjligt att både vara skolchef och rektor. Detta för att styrkedjan behöver vara tydlig.

7.1.3 Rektor ska ges förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet

Att rektor får stöd i de delar av uppdraget som inte direkt ligger under att leda pedagogiskt arbete är av största vikt. Dock krävs att staten identifierar nivå på nödvändig administration samt drar ner på den administrativa bördan kopplat till statlig styrning. Kombinationen av statligt och kommunalt uppdrag bör samspela och vara rimligt i förhållande till rektors arbetsbörda.

Rektors förutsättningar ska vara en del i det systematiska kvalitetsarbetet och vara en del i huvudmannens analys av de strukturfaktorer som påverkar kvaliteten i utvecklingsarbetet.

7.1.4 Rektor ska ha mandat att besluta om ledningsstöd i den inre organisationen

Kommunen stödjer förslaget om ökat mandat för rektor att besluta om sin egen inre organisation samt att det förtydligas i skollagen.

7.1.5 Rektorns pedagogiska ledarskap ska inte vara möjligt att delegera i sin helhet

Utredningen anser att det pedagogiska ledarskapet inte ska vara möjligt att delegera i sin helhet. Att leda och samordna det pedagogiska arbetet är inte en arbetsuppgift bland andra, utan en lagstadgad funktion som definierar rektorsrollen och särskiljer den från ett mer allmänt chefskap.

Tillsammans med definition av det pedagogiska ledarskapet utgör detta förslag en tydligare styrning av utbildningen. Det är av största vikt att det med detta förslag medföljer stöd till huvudmannen.

7.1.6 Statens skolverk ska ges i uppdrag att ge huvudmännen stöd i arbetet med att säkra rektorsförsörjningen och i att hantera rektorsomsättningen

Även då det är huvudmannens ansvar att säkra rektorsförsörjningen samt stimulera rektorer att stanna kvar i yrket så välkomnas stöd i detta arbete. Att arbetsplatsen är attraktiv med goda arbetsvillkor utvecklingsmöjligheter är avgörande för goda resultat.

7.1.7 Nya behörighetskrav för rektorer

Utredningen beskriver att det är av avgörande för en framgångsrik skola att ha skickliga rektorer. Rektorsuppdraget är omfattande och komplext och innebär som utredningen beskriver att rektor behöver besitta kompetens och kunskap om lärande och undervisning. Vidare beskrivs vikten av erfarenhet av vad det innebär att undervisa och leda lärprocesser. Då utbildningen i

skolväsendet ska vila på vetenskaplig grund förutsätter det att den som ska leda verksamheten själv besitter kunskaper som förvärvas genom utbildning på högskolenivå. Utredningen bedömer att den som anställs som rektor bör därför ha en högskoleexamen samt egen erfarenhet av undervisning i den skolform som rektorn ska vara rektor för. Detta innebär också att kraven bör vara desamma oavsett skolform och huvudman. Vårgårda kommun ställer sig bakom förslaget.

7.1.8 Befattningsutbildningen för rektorer ska genomföras med godkänt resultat

Rektorsprogrammet är en del av den statliga styrningen av skolan och förskolan. Målet med utbildningen är att deltagarna får sådana kunskaper att de kan ansvara för att elever och barn får en likvärdig och rättssäker utbildning, att de kan skapa förutsättningar för måluppfyllelse samt att de kan ansvara för att verksamheten som helhet utvecklas.⁸⁰ Det behöver därför säkerställas att rektorerna har de kunskaper som krävs för att uppfylla kraven i skolförfattningarna.

Vårgårda kommun ställer sig till bakom detta förslag. Men om det ska vara genomförbart bör staten som är en del av denna styrning gå in med stöd. Då befattningsutbildningen är krävande och omfattande finns det skäl att staten bistår huvudmännen för att ge möjlighet att erbjuda rätt förutsättningar.

Vidare innebär förslagen att biträdande rektorer inte längre ska ha tillträde till utbildningen. Då det i utredningen beskrivs att rektor ska ha mandat att ta beslut om organisation och resursfördelning inom sin enhet och även mandat att besluta om ledningsstöd, så finns det en rimlighet att den styrningen av rektorsutbildning ligger på staten och att styrningen av den egna ledningsorganisationen ligger på rektor.

Om möjlighet finns så ser dock Vårgårda kommun inga hinder att även biträdande rektorer ges möjlighet att delta i befattningsutbildningen.

7.1.11 En rektor ska inte samtidigt kunna vara skolchef

Vårgårda kommun ställer sig bakom förslaget med de skäl som anges i utredningen.

7.1.12 Behörighetskrav och en statlig befattningsutbildning för skolchefer ska införas

Vårgårda kommun ser rimligheten i detta förslag. Det är viktigt att skolchefen som ska leda rektorer har denna bakgrund och utbildningsnivå.

Beslutsunderlag

SOU 2026:4

Beslutet ska skickas till

Ulla-Stina Millton

Utbildningsdepartementet

Ann-Charlotte Lilja
Kommundirektör

Ulla-Stina Milton
Utbildningschef